
DRAAIBOEK PREVENTIE I.F.V. HEROPSTART SCHOLEN

Toepassingsgebied:

- gewoon leerplichtonderwijs
- focus op niet-praktijkvakken: we voorzien op basis van input van de sectoren en GEES nog bijkomende informatie voor praktijklessen TSO en BSO.
- eventueel uit te breiden (via aparte draaiboeken) naar
 - specifieke studierichtingen
 - buitengewoon onderwijs (per type)
 - andere onderwijsniveaus
 - internaten

• Uitgangspunten

- De **veiligheid** van **alle** leerlingen en personeel is een absolute **basisvoorwaarde** bij de heropstart van de scholen. We houden ook rekening met zieke personeelsleden en leerlingen die niet op school aanwezig kunnen zijn. We voorzien maatregelen voor de fysieke veiligheid én voor het mentale welbevinden.
- We ambiëren een zo veilig mogelijke schoolomgeving, waarbij we het risico op besmetting maximaal proberen in te dijken.
- **Social distancing** blijft gehandhaafd.
- **Zieke** kinderen en zieke personeelsleden blijven thuis. We hernemen de richtlijnen uit de periode voor de schorsing van de lessen. Vermoedelijk zieke leerlingen en personeelsleden kunnen door de directie naar huis gestuurd worden. Ziekte wordt gediagnostiseerd door een arts.
- **Mondmaskers** maken deel uit van de exitstrategie. Mondmaskers voor personeel worden sterk aanbevolen.¹
- Leerlingen die tot de **risicogroep**² behoren, kunnen blijven genieten van afstandsonderwijs. De behandelende arts bepaalt of de leerlingen op school aanwezig kunnen zijn.
- Personeelsleden die tot de **risicogroep** behoren kunnen op school aanwezig zijn, op voorwaarde dat social distancing gehandhaafd kan blijven. Indien dit onmogelijk blijkt, kan de arbeidsarts aangepast werk voorstellen. Indien dat niet kan, kunnen personeelsleden genieten van een overmachtsregeling
- Dit beschreven maatregelen en richtlijnen kunnen worden aangepast naargelang de adviezen van de Nationale Veiligheidsraad en de gezondheidsexperts.

¹ De werkgroep mondmaskers van GEES brengt nog een advies uit over welke type mondmaskers door wie moeten gedragen worden.

² GEES zorgt voor een omschrijving van risicogroepen.

- **Maatregelen (verplichtingen)**

- 2 basisregels
 - **Social distancing** (1ste beschermingsniveau, art. 5 welzijnswet)
 - **Handhygiëne**
- Voorzien van **persoonlijke beschermingsmiddelen** (2de beschermingsniveau)
 - Welke?
 - Mondmaskers³ (aankoop of zelfproductie via school of leerlingen)
 - Handschoenen
 - Voor wie?
 - Prioritair voor onderhoudspersoneel, buspersoneel en verzorgend personeel
 - Mondmaskers voor leerlingen en/of personeel
 - Handschoenen en mondmaskers voor hulpverleners (EHBO) en onderhoudspersoneel
- Geef personeel en leerlingen duidelijke **instructies** over wat te doen bij **besmetting** (cf. maatregelen voor de schorsing van de lessen)
- Betrek de lokale **preventieadviseur** meteen bij de organisatie van de heropstart.
- Pas dit draaiboek toe op je eigen schoolomgeving o.b.v. de lokale **risicoanalyse**. Laat je hierbij ondersteunen en adviseren door de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk en het CLB. De risicoanalyse wordt m.a.w. opgemaakt door het schoolbestuur in samenwerking met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het CLB. Bespreek de risicoanalyse op het bevoegde onderhandelingscomité.
- Hou in de risicoanalyse en bij het nemen van preventiemaatregelen naast de fysieke veiligheid absoluut ook rekening met het **mentale welzijn** van personeel en leerlingen (zie ook thema 2). Deze periode heeft een onmiskenbare impact op de psychosociale belasting van personeel en leerlingen.
 - Maak daarom afspraken met het CLB. Herhaal de contactgegevens van het CLB (CLB-chat), interne leerlingenbegeleiders en andere aanspreekpunten
 - Maak afspraken met de afdeling psychosociaal welzijn van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Herhaal de contactgegevens van de externe en interne preventiedienst en de interne vertrouwenspersonen.
 - Houd rekening met de lange periode waarin leerlingen en personeel elkaar niet gezien hebben! (ook i.k.v. naleven social distancing net na de heropstart)
- Voorzie de nodige tijd voor de risicoanalyse en het uitvoeren van de preventiemaatregelen.
- (eventueel opnemen van instructies i.v.m. testing en tracing)

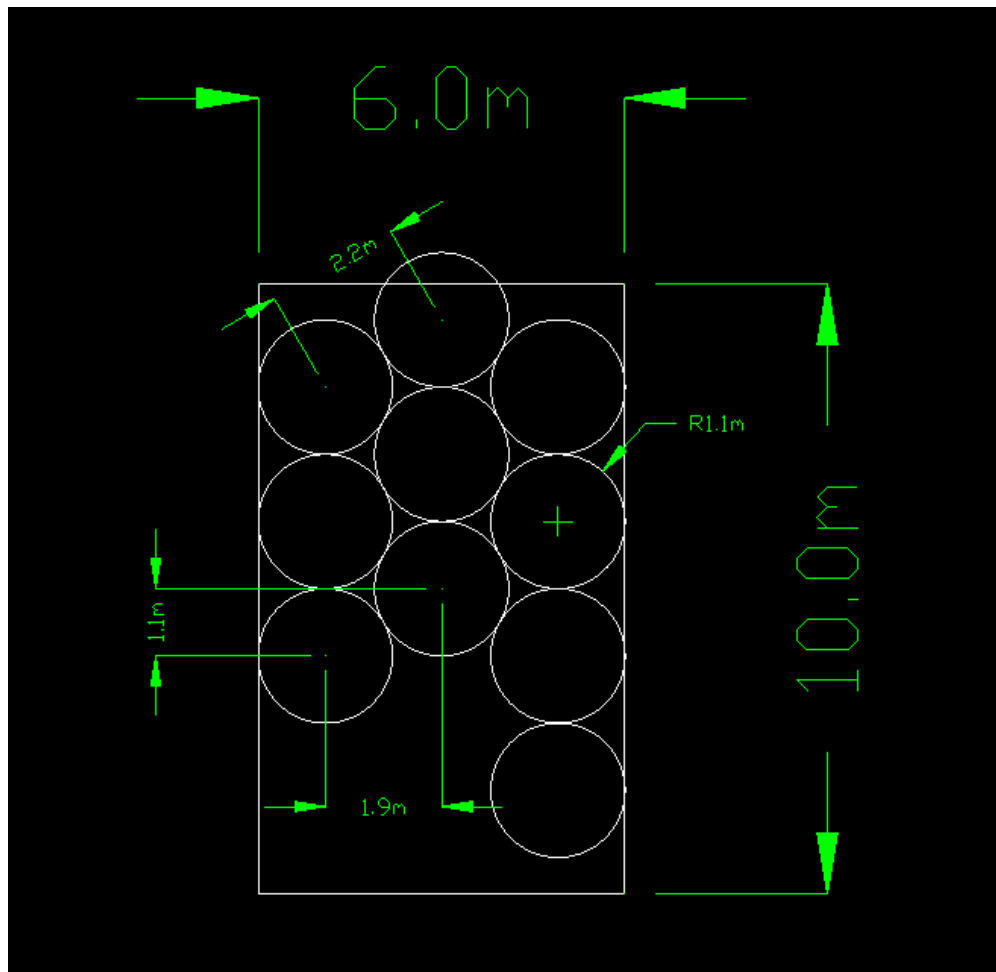
- **Algemene richtlijnen (aanbevelingen)**

- **Communiceer** duidelijk en **minimaal 5 werkdagen voor** de heropstart naar personeel, ouders en leerlingen (via de aangereikte modelbrieven).
- Zorg voor een regelmatig overleg (bv om de 2-3 dagen) met de personeelsafvaardiging/bevoegd onderhandelingscomité om te weten wat er leeft binnen de school.

³ Advies GEES

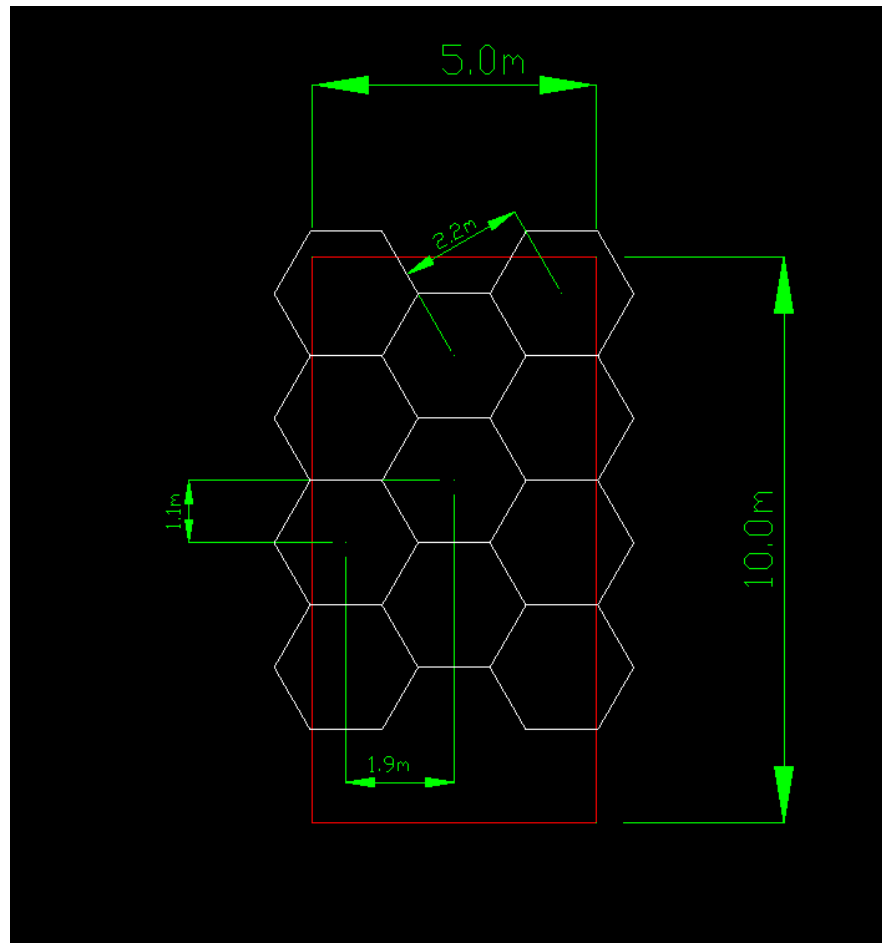
- Maak duidelijke afspraken met **derden** (catering, schoonmaak, leverancier, ondersteuningsnetwerken,...) en communiceer die schriftelijk.
 - Neem maatregelen om niet-essentiële derden (bezoekers) te weren. Denk aan alternatieven voor instappertjes in de kleuterschool.
 - Voorzie voldoende tijd voor **onthaal** van leerlingen en personeel bij de heropstart.
 - Geef personeel en leerlingen **instructies** over
 - Social distancing
 - Help de leerlingen (en personeel) bij het inschatten van de nodige afstand
 - Toon via signalisatie op de grond aan hoeveel afstand moet genomen worden.
 - Handhygiëne
 - Hoe?
 - Wanneer?
 - Betreden van de school
 - Binnenkomen van de klas (na speeltijd)
 - Na toiletbezoek
 - Voor de maaltijd
 - voor het verlaten van de school
 - na het hoesten/niezen
 - na bedienen van machines (praktijklessen)
 - Zie bij de jongste kinderen toe op het correct wassen van de handen ([Handige Hans](#))
 - [Niezen/hoesten/snuiten](#)
 - Het dragen van mondmaskers
 - Affiches via <https://www.info-coronavirus.be/nl/>
 - Meest actuele instructies via <https://www.sciensano.be/nl/>
 - Voorzie **voldoende materiaal** om handen te wassen
 - Ouders van leerlingen die **ziek** worden **op school** worden meteen gecontacteerd om hen af te halen. De leerlingen met COVID-symptomen worden meteen uit de klas gehaald en in een apart lokaal in quarantaine geplaatst tot de ouders hen opgehaald hebben. Het geïnfecteerde lokaal moet ontsmet worden.
 - **Vergader** met werkgroepen, ouderraad, schoolteam,... digitaal
 - Annuleer niet-essentiële vergaderingen
 - Sluit waar mogelijk de **lift** of beperk het gebruik tot 1 persoon of indien nodig 1 begeleider
 - **Blijf op de hoogte** via
 - <https://www.sciensano.be/nl/>
 - <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/coronavirus>
 - de websites van de onderwijskoepels en het GO!
-
- [Richtlijnen m.b.t. fysieke organisatie](#)
 - Minimumafstand tussen persoon i.k.v. social distancing : 1.5 m
 - Oppervlakte per persoon $(1.5)^2 \times \pi =$ cirkel van ca. 7m²
 - Opnemen in lokale risicoanalyse!
 - Aanbevolen oppervlakte per leerling/leraar in **klaslokaal**

- **Minimaal 4m²**
 - 10 leerlingen = 40m² (halvering klasgrootte)
 - 1 leraar = 8 m²
 - Meubilair = 12m²
 - = (1.10)² x π = ca. 4m²
 - Afstand van ca. 1.10m tussen leerlingen en leraar
- Voorbeeld van klaslokaal met opp. 60m² en 50m²

○

⁴ Behalve de afstand tussen personen, moet ook met andere parameters rekening gehouden worden.

- **Aanbevelingen voor klaslokalen/lessen**
 - Ontdubbelen (max 10 leerlingen à rato van 4m² per leerling)
 - Plaats leerlingen zo veel als mogelijk aan de wand
 - Vaste plaatsen/lokale per leerling (leraar verandert van klaslokaal)
 - Minder leerlingenstromen!
 - Minder onderhoud!
 - Geen lessen in vaklokalen chemie/fysica/biologie
 - Lessen gaan door in gewone klaslokalen
 - Kleine groepen toelaten
 - Experimenten worden aangetoond via filmpjes
 - Eventuele uitzonderingen voor (zeer) kleine groepen
 - Organiseren van lessen in open lucht wordt aanbevolen
 - Verluchting
 - Lessen LO
 - Pas de activiteiten in de lessen lichamelijke opvoeding aan
 - Voor praktijklokalen TSO/BSO kunnen de richtlijnen van sectoren gebruikt worden.⁵
 - Denk na over aanpassingen van het lessenrooster. Organiseer eventueel kortere lestijden om voldoende te voorzien voor handhygiëne en verplaatsingen.
- **Ondersteuning in de klassen**
 - Social distancing handhaven.

⁵ We proberen die de scholen tijdig aan te leveren via GEES.

- **Speeltijd**
 - Voorzie alternerende speeltijden
 - Max. aantal leerlingen op speelplaats o.b.v. minimumoppervlakte van 4m² per leerling
- **Lunchpauze**
 - Voorzie alternerende lunchpauzes
 - Max. aantal leerlingen in refter o.b.v. minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling
 - Vermijd eventueel het aanbod warme maaltijden
 - Organiseer eventueel lunchpauzes in de klas (voorzie wel extra onderhoud)
 - Bij halve lesdagen kan de lunchpauze geannuleerd worden.
- **Leraarskamer**
 - Max. aantal personeelsleden in leraarskamer o.b.v. minimumoppervlakte van minimaal 4m² per personeelslid
 - Geef leraren een vaste plaats
- **Voor- en naschoolse opvang**
 - Social distancing handhaven.
- **Studielokaal**
 - Max. aantal leerlingen in refter o.b.v. minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling
 - Hou rekening met extra afwezigheden van leerlingen en personeel
- **Sanitair**
 - Werk met alternerende speeltijden
 - Beperk het aantal leerlingen tot het aantal wastafels (of minder indien geen 1.5m afstand mogelijk is). Voorzie hiervoor toezicht.
 - Voorzie alternatieve (tijdelijke) mogelijkheden voor handhygiëne.
 - Gebruik uitsluitend wegwerphanddoekjes. Verwijder stoffen handdoeken. Zet handendrogers buiten dienst.
- **Leerlingstromen**
 - Beperk de in- en uitgangen in de school
 - Voer éénrichtingsverkeer in.
 - Start op de speelplaats en laat de leerlingen klas per klas de school betreden
 - Leerlingen wachten in de gang op een veilige afstand van elkaar en betreden één voor één de ruimte.
 - Leerlingen nemen van achter naar voor plaats in de klas en van voor naar achter klas bij het verlaten.
 - Geen circulatie mogelijk in klaslokaal.
 - Voorzie meer tijd voor verplaatsingen.
- **Ouderstromen**
 - Laat (groot)ouders de kinderen aan de poort afzetten en ophalen, beperk hun aanwezigheid verder op school. Ouders verlaten zo vlug mogelijk de school.
- **Leerlingenvervoer**
 - Volg de richtlijnen van de openbare vervoersmaatschappijen
 - Busvervoer buitengewoon onderwijs:
 - Voorzie de nodige afstand
 - Voorzie beschermingsmateriaal voor het buspersoneel
- **Secretariaat/onthaal**
 - Voorzie plexiglas aan de balie
 - Beperk het bezoek van leerlingen en personeel. Maak hierover afspraken.
- Laat (niet-brandwerende) **deuren** zo veel als mogelijk open staan.

- Hou hierbij rekening met mogelijk lawaai voor naburige klassen
 - Deel de campus in in **zones** afhankelijk van risico en doelgroep. Pas de instructies (bv over persoonlijke beschermingsmiddelen) aan per zone via affiches.

- Richtlijnen m.b.t. sanitair
 - Toiletten doorspoelen met deksel gesloten. → informeer de gebruiker, bijv. door affiches op te hangen in het sanitair
 - Droogstaande afvoeren (vloer, sanitair, ...) vermijden → regelmatig (bijv. 3-wekelijks, afhankelijk van de weersomstandigheden) doorspoelen

- Richtlijnen m.b.t. ventilatie
 - Verhoog de ventilatie (= zo veel mogelijk verse lucht)
 - A. Mechanische ventilatie
 - Schakel het ventilatiesysteem niet volledig uit, ook al is het gebouw niet in gebruik
 - Start het ventilatiesysteem (=dagregime) vroeger en laat het langer nadraaien (1 – 2 uur)
 - Voorzie extra manuele ventilatie via ramen, zeker bij het betreden van een lokaal dat eerder bezet was
 - B. Geen mechanische ventilatie
 - Voorzie (extra) manuele ventilatie via ramen (gezondheid gaat hierbij voor op thermisch comfort)
 - Frequentie? 2 à 3 X per dag gedurende minimaal 15 minuten
 - Ventilatiesystemen voor sanitaire ruimtes niet uitschakelen
 - A. Mechanische ventilatie
 - Schakel het ventilatiesysteem niet uit (24/7 laten aan staan)
 - Let er op dat de onderdruk van de sanitaire ruimte hoger is dan deze van de andere ruimtes
 - Vermijd open ramen in de sanitaire ruimtes (onderdruk behouden!)
 - B. Geen mechanische ventilatie
 - Zet alleen ramen open als dit noodzakelijk is, let hierbij op de luchtstromen die hierdoor ontstaan.

 - Ventilatiesysteem D (luchtgroep)
 - A. Luchtgroep met warmterecuperatie met warmtewiel
 - schakel de warmterecuperatie uit (bijv. by-pass activeren)
 - Is het niet mogelijk om het warmtewiel uit te schakelen dan moet het reinigen van het warmtewiel mee opgenomen worden in het onderhoudsprogramma, je contacteert hiervoor best de installateur.
 - Is het niet duidelijk hoe je de warmterecuperatie kan uitschakelen contacteer je best de installateur.
 - B. Luchtgroep met warmterecuperatie met kruisstroomwarmtewisselaar
 - er stelt zich geen probleem met de warmterecuperatie

In geval van twijfel warmterecuperatie altijd uitschakelen, gezondheid is belangrijker dan energiebesparing.

Zorg dat het ventilatiesysteem goed onderhouden is, bijv. tijdig vervangen v/d luchtfilters, zodanig dat het ventilatiedebiet optimaal wordt gegarandeerd.

Opmerking: bij een ventilatiesysteem C (raamroosters) stellen er zich geen bijkomende problemen

- Luchtverwarming

Schakel de recirculatie/luchtherneming uit (gezondheid is belangrijker dan energiebesparing)

- **Richtlijnen m.b.t. onderhoud**

- Maak een hygiëneplan ([voorbeeld](#)) op. Neem arbeidsmiddelen en materialen op in het hygiëneplan. Registreer deze acties. Besteed hierin bijzondere aandacht aan het onderhoud voor de heropstart.
- Werk zo veel mogelijk met **vaste lokalen/plaatsen** voor de leerlingen.
- ⊖ Het inschakelen van leerlingen en personeel bij het onderhoud van hun eigen werkplek kan als tijdelijke maatregel ingevoerd worden als uit de lokale risicoanalyse blijkt dat alternatieven onmogelijk zijn en op voorwaarde dat hierover duidelijke instructies worden gegeven. Om tijdig het nodige onderhoud uit te voeren door het reguliere onderhoudspersoneel, moet eerst de mogelijkheid van uitwijklokalen bekeken worden.
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van **lokalen**.
 - Minimaal na elke lesdag
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van **meubilair/machines/toestellen**
 - Reftertafels Na elke lesdag en na elk gebruik door andere groepen leerlingen
 - Banken/stoelen: Na elke lesdag
 - Machines: Na elke lesdag en na elk gebruik
 - Specifieke aandacht voor alles wat kan worden aangeraakt met de handen: klinken (laat deuren zo veel mogelijk open staan), schakelaars, kranen, wc-spoelingen, wc-deksels, trapleuningen, sporttoestellen, speelgoed (niet uitwisselen tussen groepen), didactisch materiaal, toetsenborden, tablets, telefoons, ...
- **Desinfecteren** is enkel nodig bij vermoeden van infecties
 - Met bleekwater/ethanol (gebruik de correcte verhoudingen!)
- Vermijd gebruik van stofzuigers
- Richtlijnen voor **onderhoudspersoneel**
 - Gebruik steeds lange handschoenen
 - Wassen van handen voor het aandoen van handschoenen en na het uitrekken van de handschoenen (+ onmiddellijk verzorgende crème aanbrenge)
- Dagelijks legen van **vuilnisbakken**
- Verhoog de onderhoudsfrequentie van het sanitair (minimaal 2 X per dag).
- Het verhogen van de onderhoudsfrequentie van de gebouwen en lokalen kan er toe leiden dat in bepaalde periodes geprioriteerd (bv sanitair, lokalen met meerdere groepen leerlingen/personeel) wordt.

- Was textiel (gordijnen, speelgoed...) minimaal op 60° en bij voorkeur op 90°
- Gebruik bij voorkeur enkel wasbaar speelgoed.

- **Richtlijnen andere**

- **Preventie van legionella**

- Consulteer het lokale beheersplan.
- Zie <https://www.zorg-en-gezondheid.be/legionella>
- Specifieke richtlijnen voor de heropstart van zwembaden zie <https://www.zorg-en-gezondheid.be/zwem-en-recreatiewater>

- **EHBO (onder voorbehoud van advies NVR en GEES!)**

- Voorzie digitale thermometers die vanop een zo groot mogelijke afstand kunnen werken
- Voorzie voldoende handschoenen en mondkmaskers voor de hulpverleners.
- Tijdelijk toezicht op COVID-patiënten
 - Afzondering
 - Chirurgisch mondkmasker voor leerling/personeel?
 - Prioriteit voor zieke leerling
 - Schort (labojas wasbaar aan hoge t°) voor personeelslid + voorzien instructies geven (eerst schort uitdoen, dan handschoenen, instructiefilmpje AZG)
- Ondersteuningsnetwerken:
 - PBM's worden voorzien door de school voor BuO
 - Moeten ondersteuners fysiek aanwezig zijn of kunnen zij op afstand blijven werken?
 - Cfr draaiboek CLB-medewerkers die scholen bezoeken: CLB voorziet materiaal (bv handgel) voor personeelsleden en maakt afspraken met de scholen: is bezoek mogelijk? Laten we leerling naar het CLB komen?. Vanop afstand werken blijft advies.

- **Ondersteunende vragen/hulpmiddelen**

- [Checklist FOD WASO.](#)
- [Cursus COVID-19 zorgverleners.](#)
- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/covid-19-hygiene-en-bescherming>